

FLORANS (FLORENCE) OKULU

Öğr.Gör.Dr. Kadim ÖZTÜRK
Buca Eğitim Fakültesi
İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı

ÖZET

Açık bir şekilde görüldüğü gibi, gerek bu çeviri parçası ve gerekse resimler 15. yüzyıl Floransa dönemindeki mimarlık ve heykeltıraşlık sanatını hemen hemen yansıtmaktadır. Floransada, tüm eleştirmen ve sanatçıların o çağdan bugüne dek yalnızca heykeltıraşlık değil; aynı zamanda çeşitli sahalarda da en büyük deha olarak kabul ettiği Michelangelo dahil, en önemli, en ünlü ve sevilen mimarlar, heykeltıraşlar yetiştirildi.

SUMMARY

As it is clearly seen, both this translation passage and the pictures more or less reflect the art of sculpture and architecture in the 15th century Florence, in which the most remarkable and eminent architects and sculptors were brought up including Michelangelo whom all of the critics and artists, from that century to the modern age, considered as the greatest genius not only in the sculpture but also in various fields.

Michelangelo (Mikelanj), Ghirlandaio'nun atölyesinde, Bertoldo'nun heykeltıraşlık bahçelerinde eğitilmesine rağmen, hiç bir usta tanımadı -onun için, ruhsal açıdan çok bağımsızdı. Yine de kendisini zaman ve yerin ürünü; eserlerini de her ikisinin uygulaması olarak tanıdı. Daha sonra, yaşamında şunları yineledi: "İçten ve dıştan boyanmış şehirler olacak İtalya'da." Ve, yuvası olarak adlandırdığı Florans kenti, bunların en önemlilerindendi. Doğrudan sadece 75 yıl önce, Floransalı ressamları çağın, cesur, yaratıcı deneyimlerine götüren sanatta yeni bir üslubun doğduğu yer burasıydı. Çizgisel perspektif kuralları, bir şekli tanımlayacak ışık ve renk etkileşimi, gerçek duyguları gösteren, gerçek insanların resmi - bütün bunlar sanatçıları iki boyutlu panel veya duvarlar üzerinde, Orta Çağın düz ve simgesel üslubuyla, dramatik değişimde üç boyutlu dünya yaratmayı olanaklı kıldı.

Michelangelo dönemiyle, bu deneyimlerin meyveleri fresk ve panel resimlerinde heykeltıraşlık ve yeni büyük binalarda, her yerde görülebiliyordu, ki bunlar insan ve insanın çevresindeki dünyada yeni ilgi uyandırıyor. Ve böylece, Floransa'nın faal okulu tamamen Michelangelo'nun kendi okulu oldu ve Michelangelo'da oranın sahibi...

Standart ölçüler üzerinde bir kelebeğin renkli kanatlarını Hz.Meryem'e haber tebliğ eden meleğe veren **Fra Angelico**, dinsel olarak **Fra Filippo Lippi**'den daha fazla dini gezgindi. **San Marco** manastırında arkadaşları rahipler (keşişler) için resim yaparak zamanın çoğunu geçiren **Fra Angelico**, dominikan tarikatına bağlı bir kişiydi ve onun sanatı köklerini Ortaçağ'dan alıyordu. Yine de, tüm bu ruhanilik (manevilik) için, zamanın sanatsal eğilimlerini ihmal etmiyordu. **Fra Angelico**, çizgisel perspektif yasaları anlayışını tam olarak gösterir ve Hz. Meryem ile meleği çağdaş bir yere yerleştirir, -Rönesans bahçesi, onun sütunları, sütun başları ve yuvarlak kemerleri, klasik Roma'dan alınan mimari motifli, yeni Floransalı cazibesini anlatır.

Çağdaşları **Masaccio** ve **Fra Filippo**'dan farklı bir anlamda yenilikçi olan **Domenico Veneziano**, eserlerinde dıştaki aydınlığı yakalamayı deneyecek, Rönesans'ın ilk ressamı idi. (Bugün kesinlikle ona atfedilen sadece iki resimden biri olan **St Lucy Alterpiece**'de, gerçekçi bir tarzda sergilenen, betimlenen azizler, Hz. Meryem ve Hz. İsa (çocuk) sağ taraftan içeri süzülen gün ışığıyla ve onun yarattığı güçlü gölgeyle tanımlanmıştır. Çünkü onlar, kılı kırk yararcasına sonuçlandırılmış perspektiftir. **Domenico** bu parlak sonucu, açık pembe, yeşil ve hakim beyaz renklerinin akıllı kullanımıyla elde etti ve tüm plan, yoğun kırmızı, mavi ve sarı yamalarıyla donatıldı.

Michelangelo'nun eğitimine katkıda bulunan bir çok 15. yüzyıl ressamlarından sadece birkaçının gerçekten onun üzerinde doğrudan etkiye sahip oldukları söylenebilir. **Bunların en önemlilerinden biri**, ona resmi ve fresko (yaş siva üzerine).resim yapmayı öğreten **Ghirlandaio** idi. Görsel realizmin tam destekçisi **Ghirlanduio**, portrede iyiydi ve zengi Floransalıları kendi dinsel sahnelerine yerleştirerek övdü. Örneğin, aşağıdaki resimde, freski uygulayan bir adama ilave olarak, elini uzatmış olan **Lorenz de Medici**, **Lorenzo**'nun çocuklarının öğretmeni **Poliziano** ve çocukların kendileri **Giovanni**, **Piero** ve **Giuliano**.

Daha güçlü olan **Umbrian Lucei Signorelli**'nin dramayı ifade etmek için insan vücudunu kullanması, **Michelangelo** üzerinde sürekli bir etki bıraktı. İnsan anatomisi uzmanı **Signorelli**, resimlerini vahşi davranışlar içindeki çıplak insanlarla ve onların duygu dolu hareketleriyle doldurdu. Onun destansı freskosu "**The Damned Cast into Hell**", 30 yıldan daha fazla **Michelangelo**'nun zihninde canlı kaldı: Last Judgement (Kıyamet)'da onun güçlü yankıları görülür.

MÜKEMMELİ ARAYIŞ

15. Yüz yıl Floransası'nın mimar ve heykeltıraşları, ressamlar gibi, sanatta mükemmelliği başarmak için bir çok yöntem araştırdılar. Denemeciler arasında en önemlileri: **Brunelleschi**, onun **Old Sacristy**'i **New Sacristy** için **Michelangelo**'nun planının kaynağı oldu, **Lorenzo Chiberti**, o bronz kapılar setini yapmak için 23 yıl çalıştı, **Michelangelo**'nun değişimiyle, bu kapılar, **The Gates of Paradise** -Cennetin Kapıları- olarak tanındı ve **Donatello**, heykeltıraşlığı yeni alanlara soktu.

Brunelleschi eski geçmişte ilhamını buldu; hatta, o dengeyi kurmak için Roma harabelerini çizirken çizgisel perspektif yasalarını keşfetti. Ama o, taklitçi değildi..Sütun, sütun başı ve yuvarlak kemer gibi klasik mimarinin değişik unsurlarını alıp, onları belli bir oranda matematikçi hesabıyla öğlesine yeni bir tarz da birleştirdi ki, tamamen yeni bir biçim ortaya çıktı. Yükselen çizgilerde Gotik önemi (vurgusu) kayboldu ve the **Palaza della Signoria** gibi eski binaların korkutuculuğu yerine zarif aydınlık aldı. Burada, dengenin hakim olduğu, **Old Sacristy**'de yatay ve dikey harmonik ve simetrik olarak düzenlenmiş pencereler, kapılar, kabartmalar sessiz sessiz birbirine yankı yapıyor.

Brunelleschi, oranı sanatının temeli yaptı. Bu nedenle, **Ghiberti**, perspektifi kendi sanatının temeli yapmak için harekete geçti. Kendi otobiyografisinde şöyle diyordu, "Doğanın yöntemlerini incelemek, resimlerin nasıl tasarlandığını keşfetmek, görme duygusunun nasıl çalıştığını anlamak için hiç mücadele etmedim. Old Testament (Eski Ahit)'den 10 öyküyü resimleyen eseri, "Gates of Paradise" -Cennetin Kapıları- başarının ölçüsüdür.: Hiç bir panel dört inch (10 cm) den daha derin değildir, perspektif kusursuzca işlenmiştir, **Ghiberti**, gururla, "taştan yapılmış bağımsız figür" ü söylüyordu.

Michelangelo'nun seçtiği sanat, heykeltıraşlık ve kendisinin doğduğu dünyada heykeltıraşların en büyüğü, **Donatello** idi. İnsanların psikolojik derinliğini, dengesini ve ağırlığını vererek taştan canlıymış gibi insanlar yaratan o idi. İnsan bedenini, hayali perdelerin üstüne konulabilen kukla değil, sanatta işlenecek, konuşan yapı olarak gördü. Böylece, Michelangelo'yu derinden harekete geçiren, ihtilalci bir eser olan **St Mark**, Orta Çağ heykellerinin yaptığı gibi, eksi veya varlığı için biryere bağlı kalmadı; duvardaki yerinden çıkarılıp kendi başına durabilecek özellikteydi. Onun azizi, vücudunun ağırlığını taşıyan bir bacağı ve ayağının altındaki yastığa çukur açarak büyük otoritesinin doğal bir figürü halinde ortaya çıkar. **Donatello'nun** daha sonraki **David'i**, bedeninin öz yapısından daha da ileri gider- klasik uygarlıklardan beri ilk hayat boyutlu, çıplak duran insan vücuduna izin verir. Daha sonra, **Judith ve Holofernes'de** yeni, zalim realizm kontrollü ele geçirir ve Judith'in geri çekilişinde, hiç kimse kendi durumunun açıklanmasını Allah'tan (Tanrıdan) beklemediği ama, kendi içinde beklediğine dair yaşayan kanıt vardır.

GÖNLÜN TASVİRİ

Bugün Roma'daki St Peter'in hazinesi olan Pieta, Michelangelo'nun gençliğinin en mükemmel eseri idi. Hiç bir heykeltıraşın daha iyi bir eser meydana getiremeyeceği iddiasını göstermek için, genişliği uzunluğundan daha fazla olan beyaz bir mermer alıp, piramit şeklinde oyarak olağanüstü anıtsal bir heykel yapı, ki bu heykelde Mary (Hz. Meryem) üzüntüsünü -dışarıya uzanmış eliyle- tek bir hareketle ifade eder.

"Gönlün Tasviri" diye isimlendirdiği şeyi izleyerek, Michelangelo geleneksel gerçeği önemsemedi ve onun yerine, Pieta'da bir süper gerçeği meydana getiren bir dizi tuhaf ve zorlayıcı paradokslar ortaya koydu. Ölü olmasına karşın Hz. İsa hala canlıydı; O'nun karakteri, hayatın akışı ile yayıldı; O'nun vücudu uyku ile eğilmiş, O'nun gövdesi annesinin kol ve kucağının sıcaklığına ulaşır. Üzüntü ile görünümü bozulan bir kadın olarak, geleneksel biçimde temsil edilen Hz. Meryem, burada, oğlundan daha gençtir- "sonsuz saflığın" kişileştirilmesi. İyi orantılmış bir adam kadar bir figür verecek Michelangelo'nun görevini uygulamada Hz. İsa normal insan ölçüsündeyken, Hz. Meryem insandan daha büyüktür. Ayakta 420 cm. boyunda olacaktır, ve başı Hz. İsa'nunkiyle aynı ölçüdedir. Pieta'nın mucizelerinden biri, değişen oranların izleyicileri hiçbir şekilde rahatsız etmeyişidir. "Sanatçı, izleyicinin gözlerini kendi gözleri içinde tutması gerekir, eli içinde değil; çünkü eller yaratır ama gözler yargılar." dedi, Michelangelo.

15. Yüz yıla kadar, Pieta'nın konusu, hemen hemen yalnız Kuzey Avrupa sanatçılarına aitti, ki Hz. İsa ve Hz. Meryem'in esasen odundan yapılmış iğrenç resimleri, Hz. İsa'nın fedakârlığına ibadet edenleri nefret ettirmek için tasarlanmış görünüyordu. Floransa'da çizgi, dizayn, perspektif ve anatomi öğrenmiş bulunanların ustası olan Michelangelo, bu zor ve uyumsuz konuyu ele aldı, onun korkunçluğunu canlandırdı ve mermerle döktü; aranan bir eser için dayanıklı bir malzeme. Hz. Meryem'in üzüntüsünü değil ama onun kaderi kabul edişini vurgulayarak, izleyicide felsefi bir düşünce uyandırmayı dendi. Bir defasında şöyle yazdı: "Hayat bizi memnun ediyorsa, aynı yaratıcının elleriyle gerçekleştirilen ölümünde bizi huzursuz etmemesi gerekir." Hz. Meryem'in yüzünü onun uzun kaftanının kıvrımlarıyla dairre içine alarak, yüzüne

ruhsal bir görünüş, eserine de bir fiziksel güzellik kazandırdı. Geniş anatomi bilgisini kullanarak, Hz. İsa'nın çıplak resmini çok mükemmel insan örneğine çevirdi- kendisinin de söylediği gibi, bir resim ki, orada, insanı, kutsallığın ötesinde, ortadan yoketmeye, kaldırmaya gerek olmayan bir resim...

Michelangelo, "Bugün Roma'nın sergileyebileceği" mermerden yapılmış en güzel eserini oyarak yapmayı kabul etmişti ve bunun tüm incelikleriyle Pieta olduğuna dikkat çekiyordu. Onun elinden çıkan her heykel mükemmeldir. Heykelin yüzeyini ovarak cilayla parlattır, onun zarif yapısı soğuk mermere yaşayan insan sıcaklığı ve oyularak yapılmış girintili çıkıntılı giysisi, tüm esere coşkulu bir ifade verir. İki yüzyıl önce güzelliğinin bir kısmını alan kazaya rağmen, içeri doğru çok ince bir şekilde bükülen ayrık parmaklarıyla, Hz.Meryem'in eli, hala heykeltraşın mucizesidir. Zemin bile -Hz.Meryem ve Hz.İsa'nın ayaklarının altındaki toprak- Michelangelo'nun zihnini çok meşgul etti. Burada sağ ve sol detayların gösterdiği gibi, mermer heykel üzerinde ritmik çizgiler yaratmak, yada ona geniş ve kalın vuruşlarla renk vermek için keskin kalem olarak kullandı ve çizgiyi bitirmek istediği yerde matkapla gölge delikler yaptı. Böylece, yarı şeffaf olabilecek yerlerde, Hz. Meryem'in elbisesi öylesine ince kesilmişti ki, elbisesinin düz ve açık renkteki kıvrımlarıyla dramatik farklılıklar elde etti.

Hz.Meryem ve Hz.İsa

Pieta'yi tamamladıktan iki yıl sonra, Michelangelo, bir büyük eser daha, **Bruges Mary** (Meryem), meydana getirdi. Genç heykeltıraş, alışılmış temadan yeni ve daha derin anlamlar çıkarmaya çalıştı. 15.Yüz yılın ikinci yarısında çok sevilen asil başlı, dünyevi, gülümseyen Hz.Meryem'i oyarak yapmadı.. Donatello yada Jac po della Quercia'nın tasarladığı Hz.Meryem yerine, daha önceki bir tipi düşündü. **Holofernes'in** kesik başını sergileyen Donatello'nun Judith'in güçlü ve yankısı vardır onun Hz.Meryem'inde... Onun ciddi ve haşın ön cephesi ve başını örten kumaşla çerçevelenen yüzünün bulunduğu yerin tarzı, daha önceki grubu çağırıştırır. **Hz.Meryem**, taş kütle üzerinde dimdik, vakarla oturur. Oğluna -Hz.İsa'ya- ne olacağını biliyor. Hz.İsa -Çocuk- sırasıyla ilkbakışta neşeli bir melek olarak ortaya çıkmasına rağmen, **Hz. İsa'nın** erkek olarak oynayacağı rolle hıyanet eden bir ciddiyetle, daha yakın bir incelemeyi gösterir. Gelenekten ayrılarak, Michelangelo, genç İsa'yı Hz.Meryem'in kucığına değil de iki dizinin arasına yerleştirdi. Michelangelo böyle yaparak, Pieta'da olduğu gibi kumaşın zarif kıvrımlarına karşı, yalnızca düz insan bedenini koymadı; aynı zamanda, bir bütün olarak eserin canlılığını, güçlüğünü arttırdı- sağ dizinden daha yukarı kalkık soldiziyle, **Hz.Meryem**, yuvasından, bekleyen dünyaya ayak basmak üzereymiş gibi, boşlukta sallanan sağ ayağıyla, çocuk **Hz.İsa**...

KAYNAKLAR

Coughlan Robert; **The World The Michelangelo** (1475-1564), pp. 48,50,51,56,59,60,74,76,80,81,83
Time Incorporated, NewYork, 1970.

ECCE VIRGO CONCIPIET 7 PARJET FILIVM 7 VOCABIT NOMEN EIVS EMANVL. YSA. VI. C

